

Wie, wat, waar en waarom DALTON?

René Berends

Dat montessorionderwijs onderwijs is volgens de ideeën van Montessori en freinetonderwijs dat volgens de ideeën van Freinet is, ligt voor de hand. Bij daltononderwijs ligt de naamgeving anders. Het heeft heel wat voeten in de aarde gehad voordat Parkhurst koos voor de naam Dalton Plan.

Sorry: no Daltons!

Een van de meest hilarische verwarringen rond de naamgeving van het daltononderwijs speelt in het schooljaar 1923-'24 op een experimentele school in communistisch Rusland. De schrijver Ogniov schetst in *The Diary of a communist schoolboy* het schoolleven van de vijftienjarige Kostya Riabtsov. De jongen zit op een gesovjetiseerde daltonschool, waar de invoering van het daltonplan geheel mislukt. Als protest steken de kinderen een pop van stro op het schoolplein in brand, terwijl ze zingen: 'Bourgeois Dalton, here you burn, go to hell and don't return.' Ze weten dat het daltononderwijs uit Amerika afkomstig is en dan moet het (dus) wel door een of andere bourgeois Lord Dalton bedacht zijn.

Parkhursts gedachtegoed staat in een lange traditie van 'plannen'. Al vanaf het midden van de negentiende eeuw telt de Amerikaanse onderwijsvernieuwing verschillende vernieuwingsplannen, waarvan velen genoemd zijn naar de plaats van ontstaan, zoals bij het St. Louis Plan, Santa Barbara Plan, Pueblo Plan, Batavia Plan en het Winnetka Plan.

Parkhurst noemt haar plan in eerste instantie niet naar een plaatsnaam maar ze gebruikt de naam Laboratory Plan. Ze is enthousiast over het woord 'laboratory', dat ze van Edgar Swift overneemt. Het woord impliceert voor haar activiteit en betrokkenheid. Maar als de ideeën van Parkhurst in Groot-Brittannië grootschalig worden geadopteerd, blijkt men daar minder enthousiast voor het woord 'laboratory'. Het doet de Britten denken aan scheikundige en biologische laboratoria, aan vivisectie en reageerbuizen. Al gauw komt daarna de naam 'Parkhurst scheme' in

Inkijkje in *Education on the Dalton Plan*. Beeld: Dick de Haan

zwang. Maar Parkhurst gruwet op haar beurt daar weer van. 'Scheme' doet haar denken aan manipulatie, een term die ze niet in verband wil brengen met het onderwijzen van kinderen en aan een systeem, terwijl ze liever in termen van experimenten wil denken. Bovendien wil ze om een meer principiële reden niet haar eigen naam gebruiken. Ze vermoedt onvolgende afstand te kunnen houden als experimenten haar naam dragen. Ze verwacht in de hoek gedrukt te worden om ze te verdedigen, terwijl ze juist de kans wil hebben om objectief op experimenten te kunnen reflecteren.

Als haar boek in Engeland gepubliceerd gaat worden, neemt Parkhurst daarom de beslissing om af te stappen van het woord 'laboratory'. Ze besluit haar ideeën te vernoemen naar het plaatsje Dalton. Haar weldoener en vriendin Mrs. Murray Crane is afkomstig uit dit plaatsje en zonder haar genereuze giften zou het nooit tot experimentele invoeringen van het Plan gekomen zijn. Bovendien speelt een van de eerste experimenten zich af op de 'high school' in Dalton. Terwijl Parkhurst dus het woord 'laboratory' in de titel van haar boek schrapt, hanteert Evelyn Dewey, die een paar maanden eerder over Parkhurst publiceert, de term wel. Zij geeft haar boek de titel *The Dalton Laboratory Plan* mee. Parkhurst zal er niet rouwig om zijn geweest dat het woord 'laboratory' zo toch nog, via de achterdeur van het boek van Dewey, aan haar Plan verbonden bleef.

Dalton met een D of een d? Het woord dalton moet in het Nederlands met een kleine letter worden geschreven. Andringa meldt op zijn site dalton.nu: 'De Taalunie beantwoordt de vraag als volgt: 'Daltononderwijs' is geen eigennaam, maar een algemene onderwijsaanduiding; daarom is een kleine letter juist. Het Groene Boekje neemt "daltononderwijs" en "daltonschool" op.' In Engelstalige literatuur is het zeer gebruikelijk om Dalton wél met hoofdletters te schrijven. Parkhurst schrijft Dalton Plan en Dalton Schools. Bij verwijzen naar Parkhursts ideeën of boek kan overwogen worden om de Engelse schrijfwijze (met hoofdletters) te gebruiken.